

Täysistunto

Keskiviikko 9.10.2024 klo 14.00—18.33

7. Hallituksen esitys laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientä jälkeen. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.02 **Työministeri Arto Satonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi merimiespalvelulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta:

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman liitteeseen B on kirjattu, että merimiespalveluiden valtion rahoitusosuus lakkautetaan.

Merimiespalveluista ja palveluita järjestävästä Merimiespalvelutoimistosta säädetään merimiespalvelulaissa.

Merimiespalvelulain tarkoituksena on edistää merimiesten hyvinvointia järjestämällä merimiespalvelutoimintaa. Laissa säädetään Merimiespalvelutoimiston tehtävistä, merimiespalvelun rahoittamisesta sekä Merimiespalvelutoimiston hallinnosta.

Hallitus esittää eduskunnalle, että valtion rahoitusosuus merimiespalvelusta lakkautetaisiin. Tavoitteena on vähentää valtion menoja. Valtio on rahoittanut merimiespalveluita viime vuosina noin 1,1 miljoonalla eurolla vuodessa.

Valtion rahoitusosuuden lakkauttamisesta johtuen myös Merimiespalvelutoimiston hallintoon tehtäisiin muutoksia. Ministeriöt eivät enää osallistuisi Merimiespalvelutoimiston edustajiston toimintaan, eikä Merimiespalvelutoimiston hallituksessa olisi enää valtiota edustavaa jäsentä. Jatkossa työnantaja- ja palkansaajajärjestöt muodostaisivat Merimiespalvelutoimiston hallinnon. Työ- ja elinkeinoministeriö valvoisi Merimiespalvelutoimiston toimintaa.

Hallitus esittää lisäksi merimiesten ja heidän työnantajiansa Merimiespalvelutoimistolle maksaman merimiespalvelumaksun määräaikaista korottamista kolmeksi vuodeksi puolitakertaiseksi nykyisestä. Merimiespalvelumaksun määräaikainen korottaminen turvaisi toiminnan jatkumista valtion rahoituksen päättyessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2024 vp

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä tammikuuta 2025.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Puhujalistaan. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

15.04 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Merimiespalvelutoimiston saamasta kokonaisrahoituksesta ollaan vähentämässä yli puolet nykyisen olemassa olevan rahoituksen tasosta. Näin suuri rahoituksen leikkaaminen tulee olemaan todella merkittävä heikennys Merimiespalvelutoimiston tuottamien palveluiden osalta. Jatkossa merimiehille tarjottavat palvelut tulevat siten olemaan hyvin vaatimattomia. Merimiespalvelutoimisto joutuu mahdollisesti lopettamaan lakisääteisiä palveluitaan tai ainakin modifioimaan niitä rajusti.

Palveluiden heikentäminen haastaa työssäjaksamista ja työhyvinvointia aluksilla, joilla Merimiespalvelutoimisto on järjestänyt sosiaalista toimintaa eri tavoin. Merimiesten työ on fyysisesti ja henkisesti poikkeuksellisen raskasta, ja rekrytointiongelmia esiintyy kiihtyvällä vauhdilla.

Suomi on käytännössä saarivaltio, ja Suomen merikuljetusten on toimittava tilanteessa kuin tilanteessa. Noin 96 prosenttia viennistä ja tuonnista tapahtuu laivoilla. Suomalaiset merimiehet ja Suomen lipun alla purjehtivat alukset turvaavat Suomen tuonti- ja vientikuljetuksia. Suomalaisen miehistön määrä on siten turvattava ja saatava kasvuun, jotta pystymme ylläpitämään Suomen merikuljetusten huoltovarmuutta. Jokainen merimies, joka laivalla työskentelee, on maallemme elintärkeä erikoisammattilainen.

Merimiehet ovat jatkuvasti pitkiä aikoja poissa maista ja yhteiskunnan palveluiden piiristä. Suomen lipun alla purjehtivalla kuivarahtilaivalla työjakso saattaa kestää jopa kuusi viikkoa. Lakimuutos koskettaa myös vapaajaksolla saatavilla olevien palveluiden tarjontaa, niitä, jotka ovat tukeneet merillä työskentelevien palautumista, muun muassa liikuntamahdollisuuksin. Vapaa-ajan liikunnan merkitystä ei voi liikaa korostaa. Aluksilla ollessa liikuntamahdollisuudet ovat usein erittäin rajalliset johtuen työpäivien pituudesta ja tilojen puuttumisesta.

Merimiespalvelulaki edellyttää Merimiespalvelutoimiston tuottavan merimiehille laissa säädettyjä tehtäviä ja palveluita. Valtio on sitoutunut noudattamaan allekirjoittamiaan kansainvälisiä sopimuksia. Palveluiden toteuttaminen käyttäjäkunnalle nykyajassa tulee tulevaisuudessa olemaan mahdotonta, ja se haastaa siten näiden sopimusten ylläpitämistä.

Merimiesten laivalla tekemä merityö ei saa ajaa merimiestä yhteiskunnan ulkopuolelle. Asiaa säädellään Kansainvälisen työjärjestön, ILO:n, merityötä koskevalla yleissopimuksella. Merityöyleissopimuksen mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että merenkulkijoiden sosiaaliset oikeudet pannaan täytäntöön yleissopimuksen mukaisesti. Jäsenvaltion vastuulla on järjestää, että merimiespalvelut ovat yhdenvertaisesti kaikkien merenkulkijoiden käytettävissä kansallisuudesta riippumatta. Suomen satamiin purjehtii myös vieraan lipun alla olevia aluksia, joiden miehistölle Merimiespalvelutoimiston tarjoamat palvelut ovat ainoat kontaktit ulkomaailmaan pitkän, jopa kuukausia kestävä työjakson aikana.

Merimiespalvelutoiminta tukee merenkulkijoiden työhyvinvointia, ja merellä työskentelevien terveysvaatimukset ja kahden vuoden välein tehtävät terveystarkastukset ovat tiukkoja. Tämä lakiesitys on ristiriidassa työkyvyn ylläpitämisen kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 99/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomen satamiin saapuu Tullin tilastojen perusteella noin 600 alusta joka viikko. Alusten miehistöt, joiden koot vaihtelevat muutamasta henkilöstä useaan sataan henkilöön, ovat kaikki Merimiespalvelutoimiston asiakkaita. Merityöyleissopimus on rakennettu suojaamaan näiden henkilöiden työkykyä, terveyttä ja hyvinvointia.

Merellä työskentelevän poissaolo hyvinvointipalveluiden piiristä lisää yleistä merenkulun turvallisuusriskiä sekä nostaa kustannuksia kuljetusketjussa. Se myös vähentää hyvinvointia ja terveyttä kokonaisvaltaisesti. Tämä asia vaikuttaa osaltaan myös huoltovarmuuteen.

Edellä olevien seikkojen perusteella ajattelisin, että tilanne kannattaisi arvioida uudelleen Suomen tuonnin ja viennin edellytysten sekä huoltovarmuuden turvaamisen vuoksi. Miljoonan euron säästötavoite merimiespalvelutoiminnasta on mielestäni väärä säästökohde. Suomen merikuljetusten huoltovarmuus on turvattava. Suomalaiset merimiehet ovat ammattiryhmä, jonka työkyvystä ja kunnosta on pidettävä huolta nyt enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja ministerille enintään kaksi minuuttia.

15.09 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti pari asiaa. Ensinnäkin TEM seuraa sitä, miten Merimiespalvelutoimisto kykenee tällä uudella systeemillä nämä palvelut järjestämään.

Toiseksi vielä näistä kustannuksista. Eli ajatushan on se, että kun valtio tästä nyt vetäytyy, niin kustannusten nousu jaetaan puoliksi varustamoille ja sitten merimiehille. Mitä tämä sitten tarkoittaa yksittäiselle merimiehelle? Tämä tarkoittaa eurosta kahteen ja puoleen euroon lisämaksua kuukausittain. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.